

В Україні найбільшою базою даних із всіма відбитками папілярних узорів рук осіб є така, що знаходиться при Експертній службі МВС України, судові експерти якої ведуть облік слідів, відбитків пальців та долонь рук на постійній основі. Покладення на законодавчому рівні функціональних обов'язків на дану структуру дактилоскопіювання всіх осіб, що знаходяться на територію країни, надасть змогу в короткий термін та з незначною затратою ресурсів створити єдину всержавну базу даних, що в подальшому надасть можливість в короткий термін встановлення осіб.

Для повного вирішення проблем ідентифікації недостатнього вводити лише певні категорії осіб, а необхідно на законодавчому рівні ставити питання обов'язкового дактилоскопіювання всіх груп населення. Тому як показала практика 2022 року не лише працівники силових та спеціальних структур попадають в зону ризику, а і прості громадяни. Оскільки на даний час втрати серед цивільного населення надзвичайно великі, та можливо навіть переважають такі зі сторони силового блоку.

Список використаних джерел

1. Бідняк Г. С. Нормативно-правове регулювання дактилоскопіювання осіб. Кримінальний вісник. 2017. № 2 (30) С. 40–45.
2. Дзядик Ю. Т. Процесуальні та практичні питання, що виникають під час дактилоскопіювання підоблікових осіб. Напрями їх вирішення. Криміналістичний вісник. 2007. № 2 (8). С. 19–24
3. Наказ МВС України «Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України» від 11.09.2001 р. № 785. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1066-01>.
4. Свобода Є. Ю. Деякі аспекти правового регулювання дактилоскопічної реєстрації. Академічний вісник адвокатури України. 2010. (№ 3). С. 148–153.

Зеленяк Поліна Анатоліївна,
доктор філософії в галузі «Право»

ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ

Захист інтересів дитини є пріоритетним напрямом державної політики, що реалізується в діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, надавачів соціальних, освітніх, медичних та інших послуг.

Незважаючи на законодавче закріплення неприпустимості будь-якого насильства стосовно дитини, ця проблема залишається актуальною для України. Важливим є те, що дитина піддається негативному впливу, а саме агресивним проявам щодо неї у родині, навчальних закладах, громадських місцях. По відношенню до неї застосовується насильство не

тільки з боку дорослих осіб, але й однолітків, яке найчастіше є спонтанними, імпульсивними, ситуативними, а також таким, що має побутовий характер. У більшості випадків при вчиненні кримінального правопорушення між потерпілим та особою, що вчинила правопорушення, існує як безпосередній, так і опосередкований зв'язок. Саме розвиток ситуації може призвести до вчинення злочину. Особливу небезпеку викликають факти вчинення кримінальних правопорушень під час військової агресії.

Сьогодні Національна поліція фіксує війсьні злочини РФ, які скоюють на тимчасово окупованих територіях, після деокупації цих територій справи будуть доведені до судів та вироків. Говорячи про можливість розслідування злочинів проти українців на територіях, які наразі окуповані військами РФ, варто зазначити, що правоохоронці України мають досвід роботи з війсьними злочинами з 2014 року, коли був анексований Крим та окуповані окремі райони Луганської та Донецької областей.

Упродовж дії воєнного стану (24.02.2022 – 31.10.2022) слідчими НП України всього розпочато 135 562 кримінальних проваджень за фактами злочинів, учинених в умовах воєнного стану.

В їх числі 40 742 кримінальних проваджень за фактами вчинення на території України злочинів військовослужбовцями збройних сил російської федерації та їх пособниками. З них: ст. 438 КК України – 29817; ст. 110 КК України – 8912; ст. 111-1 КК України – 1841; ст. 113 КК України – 37; ст. 111 КК України – 87; ст. 258 КК України – 18; ст. 437 КК України – 29; ст. 281 КК України – 1.

Найбільше за такими фактами розпочато кримінальних проваджень у Київській (5050), Дніпропетровській (5040), Харківська (4920) Луганській (3491), Херсонській (3955) та Донецькій (2641) областях.

Найменше в Одеській (563), Кіровоградській (462), Тернопільській (342), Закарпатській (327), Чернівецькій (233) та Рівненській (162) областях.

Особливу тривогу викликає виявлена кількість постраждалих дітей.

В період з 24.02.2022 внаслідок військової агресії рф постраждало 1640 дітей, з яких: 361 загинуло, 803 поранено, 480 зникло безвісти (166 розшукано).

Депортовано до рф 4761 діти – за цими фактами розпочато досудове розслідування в 46 кримінальних провадженнях.

Сьогодні держава особливо увагу приділяє питанню повернення дітей, яких росія примусово депортувала з тимчасово окупованих територій України. «Примусова депортація дітей з тимчасово окупованих територій України в росію – це фактично викрадення маленьких українців і підтвердження геноциду нашого народу. Про це треба говорити на найвищих рівнях. За даними «Національного інформаційного бюро», встановлено інформацію про депортацію

понад 10 тисяч українських дітей. Щодня ця цифра зростає», – підкреслила Катерина Павліченко.

За її словами, підрозділи Національної поліції оперативно обробляють цю інформацію. Наразі лише поліцейськими ідентифіковано вже близько 7 тисяч незаконно вивезених на території рф або ОРДЛО дітей – і це «лева частина» роботи з ідентифікації. Деякі з них вже повернулися в Україну або виїхали в ЄС. Робота з їх повернення триває постійно [1].

Комплексне розв'язання проблеми забезпечення права дитини на життя і здоров'я в Україні можливе не тільки при ефективній реалізації державної політики у досліджуваній сфері, але й при аналізі та подальшому використанні зарубіжного досвіду щодо розроблення заходів правового регулювання заходів запобігання кримінальним правопорушенням, що посягають на життя і здоров'я дитини. На сьогодні в Україні діє розгалужена система нормативно-правових актів, які безпосередньо закріплюють юридичний механізм забезпечення, охорони та захисту прав дитини в Україні. Слід зазначити, що вказаний механізм загалом відповідає міжнародним стандартам у сфері захисту прав дитини, що закріплені у відповідних конвенціях. Однак бурхливий розвиток суспільних відносин, світовий процес глобалізації, що дедалі активніше проявляє себе в усіх найважливіших сферах людського буття, а також прискорений розвиток технологічних інновацій, суттєво актуалізують необхідність перегляду окремих положень чинного законодавства у сфері забезпечення прав дитини [2].

Ці дані свідчать про велику суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я дитини, а також про високий рівень віктимності малолітніх та неповнолітніх.

На наш погляд, в основі загальносоціального запобігання повинна бути покладена система заходів, що забезпечує «безпеку дитини», яка складається з комплексу заходів, які реалізуються органами державної влади і спрямовані на протидію посяганням проти життя та здоров'я дитини: 1) правове забезпечення безпеки формування, становлення та розвитку дитини; 2) виявлення та нейтралізація посягання на життя та здоров'я дитини; 3) індикатори оцінки складних життєвих обставинах, в яких опинилась дитина; 4) визначення вимог у сфері безпеки життя та здоров'я дитини; 5) науково-обґрунтована система заходів безпеки життя та здоров'я дитини; 6) навчання та перепідготовка спеціально-уповноважених суб'єктів, на яких покладено реалізація заходів захисту життя та здоров'я дитини; 8) аналіз застосованих заходів безпеки та визначення їх ефективності, з врахуванням якого в подальшому вони будуть застосовуватися.

Важливе значення мають заходи індивідуального віктимологічного запобігання, які повинні здійснюватися на основі виявлення потенційних потерпілих (від ситуації, коли, виявляючи та аналізуючи обстановку, виходять на конкретно потенційно уражених у

цій ситуації осіб; від правопорушника, коли шляхом вивчення його зв'язків або типової поведінки, визначається коло можливих потенційних потерпілих від його дій; від потерпілого, коли «вихід» на конкретну особу виявляє притаманні їй підвищені вразливі якості [3].

Заходи індивідуального віктимологічного запобігання повинні здійснюватися державними органами, громадськими організаціями, посадовими особами, громадянами у формі профілактичних бесід, інформування про те, як не стати жертвою кримінального правопорушення, розповсюдження методичних матеріалів щодо правового захисту життя та здоров'я дитини; утворення пунктів, в яких буде надана професійна допомога. Це можуть бути групові або індивідуальні заходи консультаційної допомоги на основі аналізу та прогнозування індивідуальної поведінки дитини.

На жаль, сьогодні запропоновані заходи не можуть вирішити всіх проблем, але разом із заходами традиційної профілактики можна суттєво підвищити рівень запобігання кримінальній протиправності, створюючи можливість для застосування комплексних заходів, підвищуючи їх ефективність.

Необхідно звернути увагу на те, о запобігання кримінальним правопорушенням проти життя та здоров'я дитини, є складною багаторівневою системою, спрямованою на усунення, нейтралізацію причин та умов досліджуваних правопорушень, а також недопущення вчинення кримінальних правопорушень на стадії готування. В основу запобіжної діяльності покладено систему заходів, що забезпечують «безпеку дитини», під якими розуміється комплекс правових, економічних, організаційних заходів, що здійснюються органами державної влади та управління, спрямованих на забезпечення нейтралізації та недопущення посягань на життя та здоров'я дитини.

Список використаних джерел

1. Поліцейськими ідентифіковано близько 7 тисяч незаконно вивезених на території рф або ОРДЛО українських дітей – Катерина Павліченко. URL: <https://mvs.gov.ua/news/policeiskimi-identifikovano-blizko-7-tisyac-nezakonno-vivezenix-na-teritoriyi-rf-abo-ordlo-ukrayinskix-ditei-katerina-pavlicenko>.

2. Лабенська Л.Л., Савич В.О. Права дитини: сучасний стан забезпечення та реалізації в Україні: Право України. 2018. № 1. С. 118–122. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/1_2018/part_1/23.pdf. Назва з екрана.

3. Zelenyak P. A. Characteristics of Persons Committing Violent Crimes against Children. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 4 (109). С. 325–335.